

Хулосаи

комиссияи экспертии Шурои диссертациони 6D.KOA-036 дар назди Донишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода оид ба диссертатсияи Сафарзода Рухангези Акбар дар мавзӯи «Таҳлили муқоисавии низоми калимаҳои мураккаб ва сохторҳои нимтиредор дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ аз нигоҳи тарҷума» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)- доктор аз рӯи ихтисоси 6D021300 – Забоншиносӣ (6D021302 - Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ)

Диссертатсияи Сафарзода Рухангези Акбар ба таҳлили муқоисавии низоми калимаҳои мураккаб ва сохторҳои нимтиредор дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ аз нигоҳи тарҷума бахшида шудааст. Бо назардошти рушди забон ва ғанӣ гардидани захираи луғавии он аз ҳисоби воҳидҳои мураккаби луғавӣ, дуруст дарк намудани мазмуну муҳтаво ва воситаҳои муҳими тарҷумаи онҳо як қатор мушкилиҳои лексикӣ ва тарҷумавиро ба миён меоранд, ки дар натиҷа таркиби луғавии забон ба тағйирот дучор мегардад. Муайян намудани омилҳои тағйироти таркиби луғавии забон яке аз вазифаҳои асосии забоншиносӣ ба ҳисоб меравад. Ҳар як забон воситаҳои калимасозӣ ва анъанаи истифодаи воҳидҳои забонии худро дорад. Аз ҷумла, забони англисӣ, ҳамчун забони серистифодатарини дунё, роҳу воситаҳои хоси ташаккули калимаҳои нав, алалхусус калимаҳои мураккабро дорад, ки дар раванди забонмӯзӣ ва тарҷума дар чаҳорҷӯбаи забонҳои муқоисашаванда мушкилиҳои махсус эҷод мекунанд.

Таҳқиқоти анҷомдодаи Сафарзода Рухангези Акбар арзиши илмӣ дошта, дар он бори аввал таҳқиқоти муқоисавӣ-типологии низоми воҳидҳои мураккаби луғавӣ ва сохторҳои нимтиредори забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ аз нигоҳи сохтор ва тарҷума мавриди таҳқиқ ва баррасӣ қарор дода шудааст. Омӯзиш ва таҳқиқи роҳу воситаҳои калимасозӣ ва тарҷумаи воҳидҳои луғавии забон, бахусус воҳидҳои мураккаби луғавии забони англисӣ, ҳамчун як падидаи грамматикӣ аз нигоҳи забони тоҷикӣ аҳамияти хоса дорад, зеро ҳуб доништан ва риоя намудани қоидаҳои муайян дар ин раванд ба такмили

сифати тарчумаҳо аз забони асл ба забони тарчума кӯмаки беандоза хоҳад кард.

Диссертатсияи мавриди назар аз муқаддима се боб, хулоса ва рӯйхати адабиёт иборат буда, дар асоси талаботи «Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯйи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмии чопшуда доир ба мавзуи диссертатсия», ки бо қарори Раёсати КОА ҚТ аз 28 июни соли 2017, №3/1 тасдиқ гардидааст, таълиф шудааст. Дар қимати муқаддимаи диссертатсия муаллиф мубрами мавзуи интихобшударо асоснок карда, дараҷаи таҳқиқи мавзуи илмӣ, робитаи таҳқиқот бо барномаҳо (лоихаҳо) ва мавзуҳои илмӣ, мақсади таҳқиқот, вазифаҳои таҳқиқот, объекти таҳқиқот, мавзуи таҳқиқот, асосҳои назариявии таҳқиқот, асосҳои методологии таҳқиқот, сарчашмаҳои таҳқиқот, заминаҳои эмпирикӣ, навгонии илмии таҳқиқот, нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳамияти назариявии таҳқиқот, аҳамияти амалии таҳқиқот, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот, мутобикати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ, саҳми шахсии муҳаққиқ, тасвиб ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия, интишорот аз рӯйи мавзуи диссертатсия, сохтор ва ҳаҷми диссертатсияро таҳлил ва баррасӣ кардааст.

Диссертатсия ба талаботи банди 31-33-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад. Диссертатсия аз тарафи муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои мазмун ва мантиқи ягона мебошад. Натиҷа ва нуктаҳои илмии барои ҳимоя пешниҳодшуда саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд.

Мавзӯ ва мазмуни таҳқиқи диссертатсионӣ бо шиносномаи ихтисоси 6D021300 – Забоншиносӣ (6D021302 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ) комилан мувофиқ мебошад.

Дар хулоса муҳаққиқ мазмуну муҳтавои диссертатсияро ба таври алоҳида бо рақам натиҷагирӣ кардааст, ки таҳқиқоти анҷомдодаи муаллифро

пурра инъикос менамоянд. Феҳристи адабиёт дар асоси меъёр ва талаботи мавҷуда мурағаб гардидааст.

Муҳтавои асосии диссертатсия дар 13 мақола, аз ҷумла, 6 мақола дар маҷаллаҳои тақризишавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд, ки ба мазмун ва мундариҷаи диссертатсия бевосита алоқаманд мебошанд. Мақолаҳои илмии интишорёфтаи муаллиф ва теъдоди маводи ҷопшуда ба талаботи бандҳои 34 ва 35-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ» мувофиқат менамоянд.

Автореферат ва мақолаҳои нашрнамудаи диссертант мазмуну мундариҷаи умумии диссертатсияро инъикос менамоянд.

Мубрамии мавзӯи таҳқиқ, навгонии илмӣ ва арзиши амалии диссертатсияро ба назар гирифта, комиссияи эксперти ба ҷунин ҳулоса омад, ки диссертатсияи Сафарзода Рухангези Акбар дар мавзӯи «Таҳлили муқоисавии низоми калимаҳои мураккаб ва сохторҳои нимтиредор дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ аз нигоҳи тарҷума» таҳқиқоти анҷомёфта ба ҳисоб рафта, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва онро барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)- доктор аз рӯи ихтисоси 6D021300 – Забоншиносӣ (6D021302 - Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ) ба ҳимоя пешниҳод менамояд.

Дар асоси банди 60-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ» комиссияи эксперти ҷунин ҳулоса мекунад:

1. Диссертатсияи Сафарзода Рухангези Акбар дар мавзӯи «Таҳлили муқоисавии низоми калимаҳои мураккаб ва сохторҳои нимтиредор дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ аз нигоҳи тарҷума» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)- доктор аз рӯи ихтисоси 6D021300 – Забоншиносӣ (6D021302 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ) дар Шурои диссертатсионии 6D.KOA-036 назди Донишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода тариқи овоздиҳии ошкоро ба ҳимоя қабул карда шавад.

2. Комиссияи экспертӣ муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқиашон ба ихтисоси 6D021302 - Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ мувофиқат мекунад, ба ҳайси муқарризони расмӣ пешниҳод менамояд:

2.1. Парвонахон Чамшедов – доктори илмҳои филологӣ,
профессори кафедраи забонҳои хориҷии
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон;

2.2. Назарова Муҳаббат Раҳмонкуловна – номзади илмҳои филологӣ,
дотсент, мудири кафедраи забонҳои
хориҷии Донишқадаи давлатии
фарҳанг ва санъати Тоҷикистон
ба номи Мирзо Турсунзода

3. Ба сифати муассисаи пешбар **Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав** пешниҳод мешавад.

4. Барои гузоштани эълони ҳимоя, матни диссертатсия ва автореферати он дар сомонаҳои Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5. Барои чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис ва ирсол гардидани он ба суроғаи таъйиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи экспертӣ:

доктори илмҳои филологӣ, дотсент,
узви Шурои диссертатсионӣ

Каримов Шухрат Бозорович

Аъзои комиссияи таъхис:

доктори илмҳои филологӣ, профессор,
узви Шурои диссертатсионӣ

Қосимов Олимҷон Ҳабибович

номзади илмҳои филологӣ, дотсент
узви Шурои диссертатсионӣ

Матробиён Саодатшо Қосимзода

«30» майи соли 2022